

Łomżyńskie Towarzystwo Naukowe im. Wagów

Polszczyzna Mazowska i Podlasia
część VI

Słownictwo i frazeologia polszczyzny mówionej

pod redakcją Henryki Sędziak

Łomża 2002

Pracę do druku opiniował:
prof. dr hab. Piotr Wróblewski

Wydanie publikacji dofinansowane przez:
Komitet Badań Naukowych w Warszawie

© Copyright by Henryka Sędziak

Pierwsza korekta: autorzy
Druga korekta: Henryka Sędziak

ISBN 83-86175-76-1

Wydawca:
Łomżyńskie Towarzystwo Naukowe im. Wagów
Łomża, ul. Długa 13, tel/fax (086) 216-32-56

Skład komputerowy, łamanie, druk, oprawa:
P.W. Scan Com Sp. z o.o.
Łomża, ul. Wojska Polskiego 169, tel/fax (086) 216-55-81

Spis treści

Henryka Sędziak , Słowo wstępne	3
Barbara Bartnicka , Błędy językowe w wypowiedziach medialnych ..	7
Anna Krupska-Perek , Od tekstu pisemnego do mówionej formy przekazu (o laksemach dodawanych w wygłaszanej <i>Historii filozofii po góralsku</i> Józefa Tischnera)	13
Halina Pelcowa , Leksykalne wyznaczniki integracji i dezintegracji jako odzwierciedlenie zachowań językowych mieszkańców wsi	23
Henryka Sędziak , Słownictwo potoczne i gwarowe w tekstach Stefana Żeromskiego	37
Elżbieta Awramiuk , O możliwościach wykorzystania <i>Słownika frekwencyjnego polszczyzny współczesnej</i> w badaniach nad słownictwem polszczyzny mówionej	43
Marek Cybulski , Kaszubskie czasowniki oznaczające jedzenie i picie ..	51
Kazimiera Pastusiak , Nazwy knieci błotnej (<i>Caltha palustris</i> L.) w gwarach wschodniosłowiańskich Białostoczczyzny	57
Ewa Rogowska , Nazwy miar surowców i wyrobów spożywczych w gwarze wsi Wagi w powiecie łomżyńskim	65
Małgorzata Frąckiewicz , Słownictwo mentalne w łomżyńskich tekstach gwarowych	81
Małgorzata Dajnowicz, Anna Rutkowska , Związki wyrazowe w mowie mieszkańców wsi z okolic Ciechanowca	91
Agnieszka Bagińska , Gwarowe czasowniki i formacje odczasownikowe w mowie mieszkańców wsi Kruszewo w powiecie piskim	97
Danuta Bamburek , Przysłowia i powiedzenia występujące w mowie ludności zamieszkującej południową część powiatu ełckiego	107

Ewa Chludzińska , Słownictwo perswazyjne w telewizyjnych tekstach reklamowych	119
Anna Rutkowska , Słownictwo dotyczące obyczajów związanych z obchodami świąt kościelnych w mowie mieszkańców Białegostoku	123
Dorota Czyż , Słownictwo dotyczące narzędzi i maszyn rolniczych dawnych i wychodzących z użycia	133
Agata Golonka , Różnice pokoleniowe w zakresie słownictwa w okolicach Parczewa	143
Beata Maria Mika , Staropolska grzeczność językowa	153
Anna Niedźwiedzka , Czasowniki percepcji wzrokowej w gwarze łomżyńskiej	163
Joanna Opoka , Frazemowa analiza gatunków mowy na przykładzie „wyjaśnienia”	173
Anna Śledź , Przerwywnik <i>panie</i> w łomżyńskich tekstach gwarowych	181
Elżbieta Zalewska , Przysłowki w łomżyńskich tekstach gwarowych	187
Małgorzata Dajnowicz , Charakterystyka społeczności drobno-szlacheckiej ziemi łomżyńskiej	195
Dorota Cybulska , Sacrum i profanum w życiu kobiety kurpiowskiej	201

*O możliwościach wykorzystania
Słownika frekwencyjnego polszczyzny
współczesnej w badaniach
nad słownictwem polszczyzny mówionej*

Słownik frekwencyjny polszczyzny współczesnej (nazywany dalej SFPW), opracowany przez Idę Kurcz, Andrzeja Lewickiego, Jadwigę Sambor, Krzysztofa Szafrana i Jerzego Woronczaka, zawiera dane dotyczące frekwencji polskiego słownictwa ogólnego. SFPW podaje informacje o polskim języku pisanym; jego podstawę materiałową stanowił korpus obejmujący 500 000 słów. Wykorzystanie opracowań statystycznych tekstów polszczyzny pisanej do badań nad słownictwem polszczyzny mówionej nie jest jedynie postulatem (zob. np. Zarębina 1985). Celem niniejszego artykułu jest przybliżenie SFPW młodszemu badaczom języka i zasygnalizowanie możliwości wykorzystania go w badaniach nad słownictwem polszczyzny mówionej.

SFPW jest ostatnim etapem wieloletnich badań (początki prac nad słownikiem datuje się na rok 1967). W latach 1974-1977 wydano w jedenastu woluminach *Słownictwo współczesnego języka polskiego. Listy frekwencyjne* (SWJP), obejmujące słownictwo korpusu o długości 500 000 słów. Była to baza materiałowa omawianego SFPW. Decyzją autorów do SFPW nie zostały włączone hapax-, dis- i trislegomeny, czyli hasła o frekwencji niższej niż 4.

SFPW jest słownikiem morfologiczno-leksykalnym, tzn. podaje informacje o częstościach leksemu (hasła) i jego form fleksyjnych (słowoforn). Informacje te dotyczą 5 stylów funkcjonalnych, z których każdy reprezentowany był przez próbę tej samej długości 100 000 słów. Do słownika włączono materiał porównawczy polszczyzny mówionej na podstawie list frekwencyjnych Haliny Zgółkowej (1983). Czynnikiem podnoszącym wartość porównawczą obu źródeł jest wielkość próby roboczej, która w słowniku frekwencyjnym H. Zgółkowej była taka sama, jak wielkość próby każdego z pięciu stylów badanych przez autorów SFPW.

Wśród wyodrębnionych w SFPW stylów funkcjonalnych znajduje się styl dramatu artystycznego. Jego wydzielenie ze stylu artystycznego motywowano tym, że stanowi on odmianę polszczyzny pisanej, która jest stylizowana na dialog mówiony. To właśnie styl dramatu artystycznego stał się dla badaczy leksyki polszczyzny mówionej obszarem wnikliwej obserwacji.

SFPW składa się z **listy głównej** (alfabetycznej) oraz trzech **list rangowych** według następujących wskaźników statystycznych: F (**częstość absolutna**; sumowanie wystąpień wszystkich słowoform danego hasła w poszczególnych stylach), D (**dypersja**; wskaźnik równomierności rozkładu w stylach) oraz U (**częstość względna**; wskaźnik powszechności wyrazu, będący wynikiem przemnożenia F i D; częstość absolutna pomniejszona proporcjonalnie do stopnia nierównomierności rozkładu¹). Dla badań nad słownictwem polszczyzny mówionej najistotniejszy jest wskaźnik D (wyrażany liczbą od 0 do 100), który wyraża rozproszenie jednostki w stylach. Dypersja jest mała, gdy częstości badanej jednostki w poszczególnych stylach są zróżnicowane, a duża – gdy wszystkie częstości mają wartość identyczną, czyli wtedy, gdy nastąpił równomierny rozkład we wszystkich częściach korpusu. Dypersja równa 0 ($D = 0$) oznacza, że dana jednostka pojawiła się tylko w jednym stylu. Dla języka mówionego charakterystyczne są takie słowa, których dypersja jest mała, a koncentracja dotyczy stylu dramatu artystycznego, wykorzystującego środki leksykalne mówionego dialogu.

Wszystkie cztery listy zawierają ten sam materiał językowy, z tym że lista główna podaje dane liczbowe o hasłach i ich słowoformach, a listy rangowe – jedynie o hasłach, uporządkowanych według danego wskaźnika w porządku malejącym. Możliwość wykorzystania SFPW w badaniach nad słownictwem polszczyzny mówionej dotyczy wszystkich elementów struktury słownika.

Najbardziej oczywistym sposobem wykorzystywania słownika frekwencyjnego jest **analiza statystyczna** zawartych w nim informacji. Słownictwo stylu dramatu artystycznego, opublikowane w piątym tomie SWJP, zostało poddane wnikliwej analizie statystycznej w pracy Marii Zarębiny *Próba statystycznej analizy słownictwa polszczyzny mówionej* (Zarębina 1985), której koncepcja opierała się na połączeniu analiz wypowiedzi mówionych i opracowań statystycznych wypowiedzi pisemnych. Obok listy najczęstszych wyrazów poszczególnych prób tekstu mówionego, wskaźników ich bogactwa słownikowego, wykazu części mowy w poszczególnych przedziałach frekwencyjnych i wielu innych szczegółowych danych znajduje się tu porównanie najczęstszych wyrazów prób tekstu mówionego i dramatu artystycznego. Zestawienie dokonane przez M. Zarębinę (1985: 79-80) wykazuje, że spośród 16 najczęstszych wyrazów tekstu mówionego aż 12 wystąpiło również na liście najczęstszych wyrazów tekstów dramatu artystycznego². Potwierdza ono zasadność wydzielenia

¹ Zależności między wskaźnikami D i U są następujące:

gdy $D = 0$, $U = 0$;

gdy $D = 100$, $U = F$;

gdy $0 < D < 100$, $U < F$ (Sambor 1972:36).

² Są to następujące wyrazy: *być, nie, w, ja, na, ten, się, i, że, z, mieć, on*. Dokładniejsza analiza obydwu typów tekstów pozwoliła autorce na stwierdzenie, że tekst mówiony autentyczny różni się od stylizowanego w zakresie wyrazów najczęstszych obecnością partykuł i mniejszym znaczeniem rzeczownika *pan* (Zarębina 1985: 80).

stylu dramatu artystycznego jako tej odmiany języka pisanego, która jest najbliższa polszczyźnie mówionej.

Słownik frekwencyjny pozwala na **wyznaczanie określonych sfer leksyki**.³ Autorzy SFPW wydzielają sferę słownictwa gramatycznego, podstawowego, charakterystycznego i rzadkiego (SFPW: lv-lvi). Należy pamiętać, iż ich granice nie są ostre.

Słownictwo **gramatyczne** stanowią hasła o największych częstościach (wysokich i zbieżnych wskaźnikach F i U) oraz o wysokiej równomierności rozkładu ($D > 80$). Reprezentantem tej sfery jest czasownik BYĆ o $F = 9621$, $D = 86.91$ i $U = 8361.82$.

Słownictwo **podstawowe** to hasła odpowiadające leksemom autosemantom, o wysokiej częstości absolutnej i względnej oraz występujące dość równomiernie we wszystkich stylach ($D > 50$). Do tej strefy należy np. leksem CZŁOWIEK o następujących wskaźnikach: $F = 500$, $D = 68.02$ i $U = 340.12$.

Sfera słownictwa **charakterystycznego**, czyli nacechowanego stylistycznie zawiera słownictwo o stosunkowo wysokiej frekwencji ($F \geq 10$), ale ograniczone w swym występowaniu do jednego stylu ($D \leq 50$) i o małej powszechności użycia ($U \sim 0$). Przykładem leksemu nacechowanego stylistycznie jest rzeczownik AMBASADA o $F = 25$, $D = 0$ (koncentracja dotyczy stylu drobnych wiadomości prasowych) i $U = 0$.

Do słownictwa **rzadkiego** zalicza się jednostki o frekwencji $F \leq 5$, przy dowolnym wskaźniku D i bardzo małej powszechności użycia ($U \sim 0$, $U \sim F$). Słowem rzadkim jest na przykład czasownik PLUĆ o $F = 4$, $D = 0$ (koncentracja dotyczy dramatu artystycznego) oraz $U = 0$.

Słownictwo polszczyzny mówionej można charakteryzować przez wskazywanie sfer leksyki jedynie jej właściwej, czyli przez kontrastowanie jej w stosunku do języka pisanego czy literackiego, a także przez wskazywanie wspólnych obszarów leksyki, wydzielanie leksyki uniwersalnej. Słownictwo gramatyczne i podstawowe obejmuje leksykę współnoodmianową o zasięgu uniwersalnym, właściwą każdemu wariantowi polszczyzny, ale nie charakterystyczną dla żadnej z nich.

Wyznaczanie sfery leksyki polszczyzny mówionej nie jest zadaniem łatwym, gdyż samo pojęcie „polszczyzna mówiona” obejmuje swym zakresem różne sytuacje komunikacyjne (zob. Awdejew, Labocha, Rutek 1981). Trudności w jednoznacznej kwalifikacji stylistycznej jednostek leksykalnych powoduje również fakt, iż różnice między leksyką poszczególnych odmian języka ogólnego są na ogół kwantytatywne, tzn. sprowadzają się do różnej frekwencji tych samych jednostek w każdej z nich (zob. Buttler, Markowski 1991: 107), oraz

³ Znajomość struktury częstości słownictwa może być przydatna do wielu celów, a jednym z nich jest racjonalizacja procesu nauczania języka (Sambor 1972: 20). SFPW stanowi jedno ze źródeł *Ilustrowanego słownika podstawowego języka polskiego* (Kurzowa 1993), adresowanego m.in. do obcokrajowców uczących się języka polskiego.

to, że niektóre odmiany (szczególnie polszczyzna potoczna) są bardzo ekspansywne (zob. Satkiewicz 1994: 125).

Zgodnie z kryteriami przyjętymi przez autorów SFPW za słownictwo charakterystyczne dla polszczyzny mówionej uznaje się jednostki o $F \geq 10$, których współczynnik powszechności jest niewielki, a dyspersja stosunkowo niska ($D < 50$), przy czym koncentracja dotyczy stylu dramatu artystycznego. Postawione kryteria spełniają m.in. następujące leksemy:

– wykrzykniki: **a** ($F=21, D=11.42, U=2.40$), **cha** ($F=18, D=0, U=0$), **e** ($F=46, D=10.47, U=4.82$), **ha** ($F=34, D=7.18, U=2.44$), **he** ($F=15, D=0, U=0$), **o** ($F=163, D=14.02, U=22.85$), **oj** ($F=25, D=14.21, U=3.55$);

– rzeczowniki: **gęba** ($F=20, D=43.54, U=8.71$), **idiota** ($F=10, D=0, U=0$), **knajpa** ($F=11, D=38.34, U=4.22$), **kochanie** ($F=36, D=13.22, U=4.76$), **mama** ($F=111, D=18.95, U=21.04$);

– czasowniki: **gadać** ($F=62, D=32.40, U=20.09$), **gonić** ($F=12, D=37.36, U=4.48$), **martwić się** ($F=23, D=16.20, U=3.73$), **mylić się** ($F=23, D=34.93, U=8.03$);

– przymiotniki: **jakiż** ($F=15, D=44.22, U=6.63$), **pański** ($F=49, D=22.93, U=11.24$).

SFPW może również służyć **analizie porównawczej** wybranych kategorii gramatyczno-leksykalnych. Przykładem takiego sposobu wykorzystania SFPW jest artykuł Haliny Zgółkowej (1991). Autorka zaprezentowała w nim dane ilościowe dotyczące występowania ekspresywizmów w kilku odmianach współczesnej polszczyzny. Przeprowadzona analiza potwierdziła intuicyjne przekonanie, że leksyka ekspresywna stanowi ważny wyznacznik potocznej odmiany polszczyzny.

Porównania dotyczące frekwencji określonych części mowy, form fleksyjnych czy formacji słowotwórczych mogą wzbogacić badania nad leksyką polszczyzny mówionej. Dla przykładu poniżej zestawiono informacje o frekwencji kilkunastu pierwszych spójników ze SFPW. W pięciu kolejnych kolumnach znajdują się dane liczbowe wskazujące liczbę wystąpień danego leksemu w pięciu stylach. W ostatniej kolumnie podano liczbę wystąpień danego hasła w tekstach polszczyzny mówionej według H. Zgółkowej.

Leksem	Style					Wskaźniki			Polszcz. mówiona
	Teksty popularno-nauk.	Drobne wiad. prasowe	Publi-cystyka	Proza artystyczna	Dramat artystyczny	F	D	U	
A	555	307	507	701	1156	322 6	77.93	2513.92	1200
<i>Aby</i>	110	81	113	89	37	430	84.10	361.63	0
<i>Aczkolwiek</i>	2	2	2	1	0	7	71.43	5.00	3
<i>Albo</i>	51	7	34	66	105	263	68.90	181.20	106
<i>Albowiem</i>	3	0	7	1	2	13	53.53	6.96	0
<i>Ale</i>	197	66	330	552	828	196 3	65.46	1284.92	975
<i>Ależ</i>	0	0	0	5	30	35	16.70	5.85	9
<i>Ani</i>	45	13	42	117	116	333	68.28	227.38	31
<i>Aniżeli</i>	9	2	6	2	2	21	65.99	13.86	1
<i>Aż</i>	36	23	14	70	70	213	72.49	154.40	36
<i>Ażeby</i>	3	2	11	1	3	20	55.28	11.06	9
<i>Bądź</i>	27	6	18	2	2	55	54.91	30.20	0
<i>Bo</i>	35	5	87	231	378	736	52.76	388.28	1053
<i>Bowiem</i>	88	33	69	27	3	220	65.34	143.74	3
<i>By</i>	34	29	32	45	8	148	79.60	117.81	144
<i>Byle</i>	3	0	2	11	9	25	57.57	14.39	6
<i>Chociaż</i>	20	7	24	25	37	113	78.66	88.89	31
<i>Chociażby</i>	6	2	4	3	2	17	77.99	13.26	1
<i>Choć</i>	22	9	22	40	30	123	79.21	97.43	8
<i>Choćby</i>	8	2	17	18	21	66	73.17	48.29	15

Już pobieżna analiza powyższej tabeli pozwala wyodrębnić te wykładniki spójności, które częściej pojawiają się w języku mówionym niż pisanim (*a*, *albo*, *ale*, *ależ*, *bo*), oraz te, które częściej występują w języku pisanim (*aby*, *aczkolwiek*, *albowiem*, *aniżeli*, *bądź*, *bowiem*, *by*, *chociażby*). Wśród wymienionych spójników znajdują się hasła, których frekwencja w dramacie artystycznym jest bliska frekwencji podanej przez H. Zgólkową (np. *a*, *aczkolwiek*, *albo*, *ale*, *aniżeli*, *bądź*), oraz hasła, których frekwencja notowana w obu źródłach znacznie się różni (np. *aby*, *bo*, *by*). Nie będziemy w tym miejscu dociekać przyczyn tych rozbieżności, choć bez wątpienia są one warte wyjaśnienia.

Wyodrębnione wyżej kryteria dla poszczególnych sfer słownictwa pozwalają uszczegółowić pierwsze obserwacje. Spójnik *a* ma wysokie, zbieżne wskaźniki częstości oraz równomierny rozkład i jako jedyny z zaprezentowanych w tabeli zbliża się do sfery leksyki gramatycznej, z kolei wyraz *aczkolwiek* można uznać za rzadki, gdyż ma bardzo niskie wskaźniki F i U. Spójniki *aby*, *albo*, *ale*, *ani*, *aż*, *bo* reprezentują słownictwo podstawowe i jedynie wyraz *ależ* spełnia kryteria słownictwa nacechowanego stylistycznie, charakterystycznego dla polszczyzny mówionej.

Zasygnalizowane powyżej sposoby korzystania z SFPW dotyczyły analizy list rangowych oraz analizy porównawczej wybranych artykułów hasłowych. Badacz słownictwa polszczyzny mówionej może również sięgać do omawianego słownika po to, aby szukać **informacji o konkretnych leksemach**.

Możliwości interpretacji artykułów hasłowych pod kątem ich przydatności do badań nad polszczyzną mówioną prześledzimy na przykładzie czasownikowego leksemu **LĘKAĆ SIĘ**:

lękać się <i>V</i>						
1	0	0	7	0	8	14.76 1.18 (0)
1	0	0	1	0	2	lęka [się]
0	0	0	1	0	1	lękać [się]
0	0	0	2	0	2	lękają [się]
0	0	0	1	0	1	lękali [się]
0	0	0	2	0	2	lękam [się]

W pierwszych pięciu kolumnach podane są dane liczbowe wskazujące liczbę wystąpień badanego elementu (w wersie pierwszym – dla hasła **LĘKAĆ SIĘ**, w wersach kolejnych – dla słowoform tego hasła) w pięciu stylach, czyli – kolejno – w tekstach popularnonaukowych, drobnych wiadomościach prasowych, publicystyce, prozie artystycznej i dramacie artystycznym. Szósta kolumna podaje dane zbiorcze: w wersie pierwszym – wartość wskaźnika F, w wersach kolejnych – dane wskazujące łączną liczbę wystąpień danej słowoformy we wszystkich stylach. Kolejne liczby pierwszego wiersu to wskaźnik D, wskaźnik U oraz wystąpienia danego hasła w tekstach polszczyzny mówionej według H. Zgółkowej. Miejsca o dużej wartości informacyjnej dla badań słownictwa polszczyzny mówionej to kolumna piąta, wskaźnik D oraz frekwencja odnotowana przez H. Zgółkową.

Niska dyspersja hasła **LĘKAĆ SIĘ** jest związana z koncentracją wystąpień jego form w tekstach publicystycznych. Nieobecność form tego leksemu w dramacie artystycznym jest sygnałem braku nacechowania potocznego owego leksemu, a brak wystąpień omawianej jednostki w materiale źródłowym H. Zgółkowej potwierdza intuicyjne przekonanie, iż nie jest ona charakterystyczna dla polszczyzny mówionej. Niewysoki wskaźnik F dowodzi przede wszystkim tego, iż sam leksem należy do rzadko używanych.

Dla porównania przytoczymy pierwszy wers artykułu hasłowego rzeczownika **PANI**:

pani <i>S</i>						
7	5	4	102	538	656	21.18 138.95 (234)

Hasło charakteryzuje się stosunkowo wysokim wskaźnikiem częstości absolutnej (zajmuje 71. miejsce na liście rangowej wg wskaźnika F) i dość niską dyspersją związaną z jego koncentracją w stylu dramatu artystycznego. Dane H. Zgółkowej potwierdzają częstą obecność omawianego leksemu w polszczyźnie mówionej, jednak współczynnik powszechności jest zbyt wysoki jak na słownictwo nacechowane stylistycznie. O rzeczowniku **PANI** można powiedzieć, że

w polszczyźnie mówionej pojawia się znacznie częściej niż w innych odmianach języka.

SFPW nie nadaje się do badania frazeologii polszczyzny mówionej. Korzystając ze słownika, nie będziemy w stanie ustalić, czy wysoka frekwencja hasła **ręka** (344) spowodowana jest przez uwikłanie jego słowoform w związki frazeologiczne (*pojść komuś na rękę, ręka rękę myje, z ręki do ręki* i in.). Podobnie słownik nie pozwoli badać użyć przenośnych, ani – tym bardziej – indywidualnych. Przykładowo, w polszczyźnie potocznej słowo **latać** funkcjonuje w trzech znaczeniach (Anusiewicz, Skawiński 1996): 1. udawać się gdzieś pośpiesznie, biegać; 2. mieć kłopoty z żołądkiem, być zmuszonym do częstego korzystania z toalety; 3. będąc kimś zainteresowanym, szukać towarzystwa tej osoby. SFPW rejestruje jedno hasło **LATAĆ**, gdyż hasła wyróżniano na podstawie kryteriów formalnych (fleksyjnych i składniowych), a nie semantycznych.

SFPW nie jest w stanie zastąpić badań nad żywym językiem, jednak może spełnić rolę pomocniczą w badaniach nad polszczyzną mówioną. W SFPW można sprawdzić, jaką frekwencję w polszczyźnie ogólnej mają badane jednostki, można posłużyć się słownikiem do ustalenia przynależności danego leksemu do określonej sfery leksyki. Najogólniej mówiąc, SFPW może być pomocny przy stawianiu hipotez badawczych i ich weryfikowaniu, przy uściśleniu formułowanych intuicyjnie tez dotyczących słownictwa polszczyzny mówionej czy też przy porównywaniu wyników badań, a sposób wykorzystywania zawartego w nim materiału językowego będzie zależał od wyznaczonego celu i obranej metody.

Artykuł niniejszy nie rości sobie prawa do wyczerpania omawianej problematyki. Jeśli zdołał on zainteresować niektórych adeptów lingwistyki językoznawstwem statystycznym i przekonał ich, że SFPW może wspierać badania nad leksyką polszczyzny mówionej, jego cel został osiągnięty.

Bibliografia

1. Anusiewicz J., Skawiński J. (1996), *Słownik polszczyzny potocznej*, PWN, Warszawa-Wrocław.
2. Awdziejew A., Labocha J., Rutek K. (1981), *O typologii tekstów języka mówionego*, Polonica VI, PAN, Ossolineum, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk-Łódź, s. 181-187.
3. Buttler D., Markowski A. (1991), *Słownictwo współnoodmianowe, książkowe i potoczne, współczesnej polszczyzny*, w: *Język a kultura. T. 1. Podstawowe pojęcia i problemy*, red. J. Anusiewicz, J. Bartmiński, Wrocław, s. 107-121.
4. Kamińska-Szmaj I. (1990), *Różnice leksykalne między stylami funkcjonalnymi polszczyzny pisanej. Analiza statystyczna na materiale słownika frekwencyjnego*, Wrocław.
5. Kurzowa Z. (1993), *Ilustrowany słownik podstawowy języka polskiego*, Kraków.
6. Sambor J. (1972), *Słowa i liczby. Zagadnienia językoznawstwa statystycznego*, PAN, Ossolineum, Wrocław.
7. Satkiewicz H. (1994), *Typy zmian w zasobie leksykalnym współczesnej polszczyzny [w:] Polszczyzna ał i Polacy u schyłku XX wieku*, red. K. Handke i H. Dalewska-Greń, Warszawa, s. 123-127.
8. SFPW: I. Kurcz, A. Lewicki, J. Sambor, K. Szafran, J. Woronczak, *Słownik frekwencyjny polszczyzny współczesnej*, t. 1-2, Kraków 1990.
9. SWJP, *Słownictwo współczesnego języka polskiego. Listy frekwencyjne*. Oprac. I. Kurcz, A. Lewicki, J. Sambor, J. Woronczak, t. I-V, Warszawa 1974-1977.
10. Zarębina M. (1985), *Próba statystycznej analizy słownictwa polszczyzny mówionej (synteza danych liczbowych)*, PAN, Ossolineum, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk-Łódź.
11. Zgólkowa H. (1983), *Słownictwo współczesnej polszczyznymówionej. Lista frekwencyjna i rangowa*, Poznań.
12. Zgólkowa H. (1991), *Leksyka ekspresywna jakowyróżnik potocznej odmiany współczesnej polszczyzny [w:] Język potoczny jako przedmiot badań językoznawczych. Materiały konferencji z 18-20 X 1990 r. w Opolu*, red. S. Gajda, Z. Adamiszyn, Opole 1991, s. 45-52.